

Parlen els familiars dels presos

¿Quin és, en aquests moments, l'estat de salut d'extradits i deportats, després de la vaga de fam?

Ferran TORRENT

R.-En aquests moments, és molt greu, sobretot la dels extradits. M'agradaria que poguéssu veure una foto d'ells, per tal que us adonàssu de l'estat real en què es troben. José Miguel Galdós, deportat a Togo, ens confessà que va plorar quan veié Lujambio —extradit a Madrid— demacradíssim. En concret, Galdós entrà a la presó amb 105 quilos i l'últim dia que vam parlar amb

ell, el 22 de setembre, pesava 72 quilos.

R.-¿Esperàveu els familiars la decisió que ha pres el govern Francés?

R.-En absolut. Va ser un colp molt dur. Els familiars estàvem i estem molt units i hauríem preferit l'extradició de tots, ja que els qui ens afavoria la mesura dels nostres germans deportats ens sentíem malament de veure la tragèdia que significava per als altres, que anaven a les presons espanyoles. És dur dir-ho, però ens hauríem quedat més tranquils si tots haguessen vingut ací.

P.-A banda el suport

popular, ¿els familiars heu fet cap tipus de pressió?

R.-Hem intentat prestar-los suport en tot moment, hem anat a parlar amb organitzacions polítiques franceses i ens hem posat a disposició del Comitè de Solidaritat que funciona a París. La nostra labor, emmarcada en la mobilització general, era, a nivell més humanitari, parlar amb bisbes, amb la Creu Roja, amb Amnistia Internacional... A nosaltres, a més del problema de les extradicions, ens preocupava la salut dels nostres germans. Hi hagué moments molt greus durant la vaga de fam i set.

P.-¿Fins a quin punt esteu identificats amb la lluita dels familiars empresonats?

R.-Mira, concretament en la meua família —jo sóc germana de José Miguel Galdós Oronoz, deportat a Togo—, un avi nostre i el meu pare estigueren l'any 1936 refugiats a França i lluitaren contra els nazis.

Després, de 1972 a 1976, estiguérem refugiats el meu marit i jo, i ara ho està el meu germà. La majoria de familiars estan en les mateixes condicions. D'un costat o de l'altre, el problema toca a quasi tots.

Concretament, hi ha uns familiars que, a més de tenir el fill deportat a Togo, en tenen un altre a Herrera de la Mancha, de fa sis anys.

París: sentiments contradictoris

Finalment, s'imposà la raó d'estat

Un helicòpter de la força armada francesa traslladava el dia 23, de la presó de Fresnes a l'aeroport militar de Villacoublay, quatre dels set militants d'ETA pendents de l'extradició. Minuts després, un portaveu del Palau de l'Elisi desvetllava la decisió final de París: 4 deportats a Togo, 3 extradits a Espanya.

Aquell mateix dia, un article editorial de *Le Monde* advertia l'executiu

Vicent PARTAL

gal i recordava a Mitterrand unes paraules pronunciades anys enrere on afirmava que «resulta difícil distingir entre oposició política a un règim i crim bestial». «¿Espanya és una democràcia?» es preguntava tot seguit Bertrand Le Gendre, per a respondre «sí, però...».

La decisió política de l'estat ha primat sobre els sentiments tradicionals d'acolliment als perseguits. Amb aquesta frase, podria resumir-se l'estat

d'opinió a París durant els dies següents.

El sindicat d'advocats de França, la Lliga de Drets de l'Home, el PCF, el PSU i, inclús, alguns diputats del PSF, com ara Jean Pierre Michel, es mostraven contraris a la mesura. Des de la televisió, Felipe González assegurava als francesos que l'extradició afavoriria la democràcia. Als carrers campava la tranquil·litat; de Baiona i Sant Joan de Peu de Port (Donibane Garazi) arribaven notícies

Manifestació a París, contra les extradicions

de manifestacions, i, dimarts, 2.500 manifestants, encapçalats per una *ikurri-ña*, recorrien el centre de París.

De nou, des de *Le Monde*, dilluns es manifestava l'esgarrament que la notícia produïa entre els francesos, acostumats a fer del seu país terra d'asil, i el sindicat d'advocats de França i el de la magistratura adreçaven a François Mitterrand un telegrama demanant «l'abrogació de les mesures d'extradició». Però la decisió ja havia estat presa.

Dimecres, 26, un helicòpter traslladava els altres tres militants d'ETA a Villacoublay. Un Fokker de la força aèria espanyola els esperava. Com assenyala l'endemà *Libération*, per a París havia arribat, fent ús de la locució popularitzada pels viatges espacials, l'«Extradition: Point de non-retour».